

BURMISTRZ MIASTA

Arkadiusz CZECH

DRUK NR 40/2021

Proszę opinię: KMK.
L. Wolnik

Projekt

Uchwała NR
Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach
z dnia

w sprawie nadania nazwy rondu ulicznemu w mieście Tarnowskie Góry

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13, art. 40 ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), w związku z art. 4 ust. 1, art. 8 i art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1461), na wniosek Burmistrza Miasta Tarnowskie Góry

**Rada Miejska w Tarnowskich Górach
uchwała:**

- § 1. Nadać nazwę "**Rondo im. Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Tarnogórskiej**" rondu ulicznemu położonemu w Tarnowskich Górach - Dzielnicy Śródmieście - Centrum, u zbiegu powiatowych dróg publicznych ulicy Opolskiej oraz ulicy Powstańców Śląskich w Tarnowskich Górach (działki nr 1208/157, nr 1236/157, nr 2016/161 i nr 5367/136, obręb Tarnowskie Góry - arkusz mapy 1 oraz nr 1, nr 206 i nr 210, obręb Tarnowskie Góry - arkusza mapy 10).
- § 2. Schematyczny szkic sytuacyjny ronda zawiera załącznik.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Tarnowskie Góry.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Adrian Wolnik

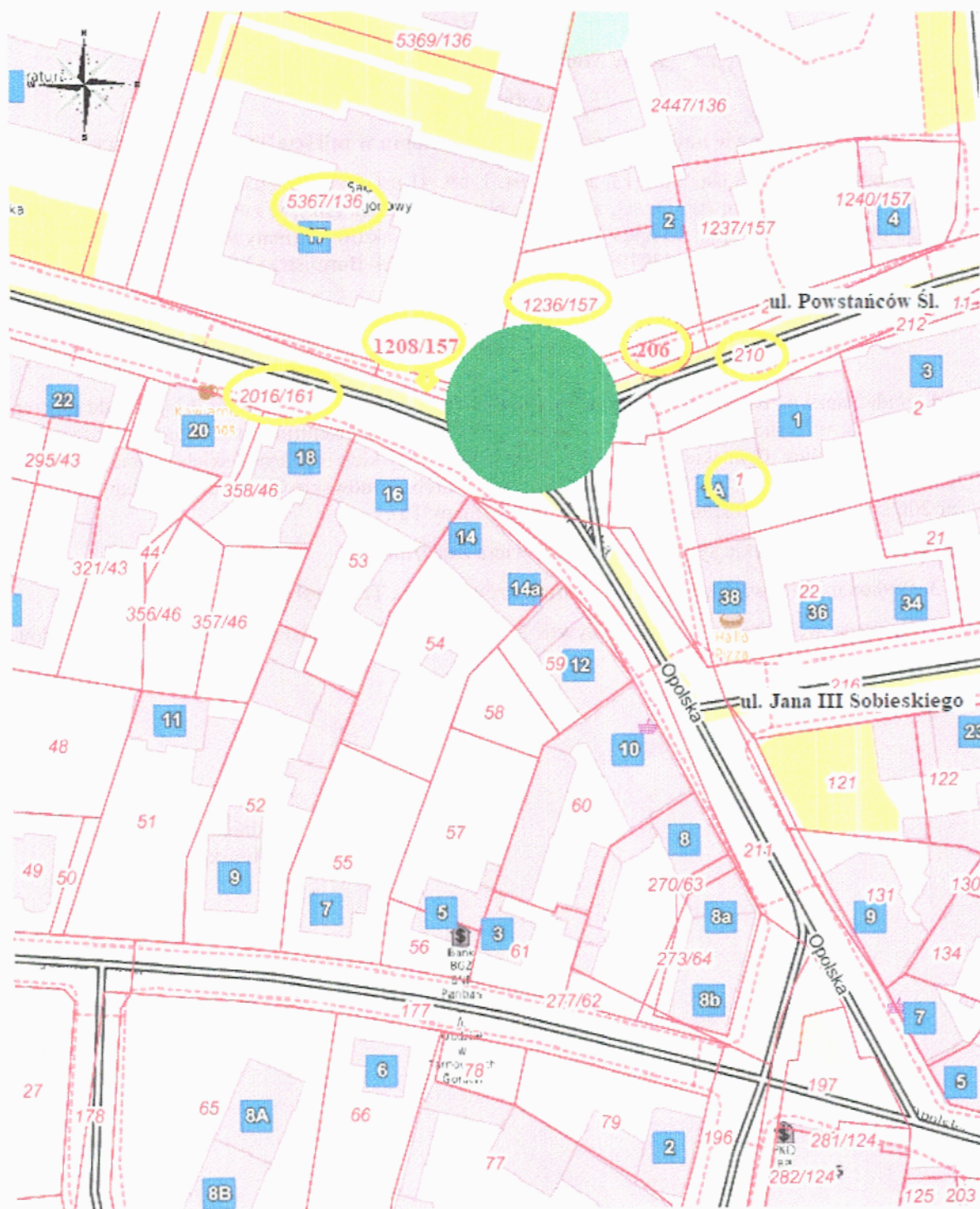
KT 2010

Sprawdzona pod względem
formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Renata Mlek

Naczelnik
Wydziału Urbanistyki i Mienia

Bartosz Skawiński

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach
z dnia 2021 r.

Naczelnik
Wydziału Urbanistyki i Mienia
B
Bartosz Skawiński

UZASADNIENIE

Starosta Tarnogórski decyzją nr 1/19 z dnia 27.08.2019 r. zezwolił na realizację inwestycji drogowej pod nazwą "Rozbudowa drogi powiatowej ul. Powstańców Śl. w Tarnowskich Górach". Jednym z elementów modyfikowanego układu drogowego jest nowe rondo u zbiegu ulicy Powstańców Śl. i ulicy Opolskiej.

Nowopowstały obiekt nie otrzymał dotychczas nazwy, a Rada ds. nazewnictwa ulic i placów w mieście Tarnowskie Góry pozytywnie zaopiniowała nazwę "Rondo im. Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Tarnogórskiej".

Historia Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Tarnogórskiej

Szlachetna idea opieki nad zabytkami regionu oraz kultywowanie pięknych tradycji tej Ziemi zrodziły się na bazie historii związanej z przemysłem wydobywczym. Już sama nazwa miasta wskazuje na jego górniczy rodowód. Przez cztery stulecia górnictwo tarnogórskie wydrążyło ponad 20 tysięcy szybów, szybików i ponad 150 kilometrów chodników. W celu zachowania tego dziedzictwa dla przyszłych pokoleń powstało wiele koncepcji nie tylko jak je chronić, ale także pokazywać szerszej publiczności w formie podziemnego muzeum. Badania podziemi tarnogórskich rozpoczęły się już w latach 20. XX wieku.

W kolejnej dekadzie magistrat Tarnowskich Gór powołał zespół specjalistów w celu zbadania dawnych wyrobisk górniczych oraz sztolni i opracowania programu budowy kopalni pokazowej. Grupę tworzyli: prof. Józef Piernikarczyk, inż. Feliks Piestrak, Teodor Mosch i Jan Nowak. Pierwsze próby uruchomienia fragmentu podziemi dla turystów grupa podjęła w połowie lat 30. tworząc koncepcję trasy między szybami Pokój oraz Spess. Niewielki ruch turystyczny udało się wkrótce poprowadzić w rejonie Stacji Wodociągowej Staszic.

W 1937 roku Tarnowskie Góry przystąpiły do Związku Propagandy Turystyki Województwa Śląskiego, uruchamiając w mieście jego oddział. Do miasta gwarków zaczęło przybywać coraz więcej turystów. W tym samym roku, na zasadzie dzierżawy, miasto otrzymało od Skarbu Państwa nadanie górnicze na budowę kopalni pokazowej "Bolesław Śmiały". Obszar o pow. 208 ha wydzielono w rejonie byłego szybu Anioł. Umowa miała obowiązywać przez 25 lat. Niestety wybuch drugiej wojny światowej wstrzymał rozwój tego projektu.

Kontynuacji prac w okresie powojennym podjął się sztygar górniczy Alfons Kopia, który współpracował z zespołem badaczy jeszcze przed wybuchem wojny. Był to człowiek niezwykle rozmiłowany w historii regionu tarnogórskiego, zbieracz materiałów i dokumentów z zakresu historii i zabytków górnictwa tarnogórskiego. Razem z Józefem Piernikarczykiem opracował pierwszą mapę tarnogórskich podziemi.

W 1951 roku Alfons Kopia, jako radny Powiatowej Rady Narodowej w Tarnowskich Górach, wzbudził zainteresowanie członków ówczesnej Komisji Kultury Powiatowej Rady Narodowej zabytkami górniczymi miasta gwarków. W drugiej połowie marca 1953 roku grupa entuzjastów historii Tarnowskich Gór powołała Komitet dla Spraw Historii Zabytków Ziemi Tarnogórskiej.

15 czerwca 1953 r. Komitet skierował pismo do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Stalinogrodzie (ówczesna nazwa Katowic) z prośbą o zarejestrowanie Stowarzyszenia pod nazwą: Komitet dla Spraw Historii i Zabytków Ziemi Tarnogórskiej. 17 listopada 1953 r. instytucja ta została zarejestrowana jako Stowarzyszenie Miłośników Historii i Zabytków Ziemi Tarnogórskiej (w 1960 r. zmieniono nazwę na: Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej, która funkcjonuje po dziś dzień). W połowie grudnia otrzymano zatwierdzony statut, opracowany przez Józefa Niedzielę. Te prawne uregulowania pozwoliły na przygotowanie I Walnego Zebrania i wyboru władz Stowarzyszenia. Odbyło się ono 31.01.1954 r., a pierwszym Przewodniczącym Zarządu został Alfons Kopia.

Ustalono obszary działalności organizacji oraz zalecono ścisłą współpracę z władzami konserwatorskimi, muzealnymi odnośnie archiwizacji zbiorów, zabezpieczenia, konserwacji i odbudowy zabytków powiatu tarnogórskiego, zbierania fachowej literatury, urządzenia muzeum podziemnego w zabytkowej kopalni pokazowej, zorganizowania muzeum regionalnego ziemi tarnogórskiej, organizowania spotkań odczytowo-dyskusyjnych, imprez obrazujących tradycje i historię Ziemi Tarnogórskiej, wydawanie i publikowanie materiałów informacyjno-historycznych, a także powiązanie przeszłości historycznej z teraźniejszością.

Z chwilą powstania Stowarzyszenia przystąpiono do realizacji głównego celu tj. udostępnienia turystom fragmentu podziemi tarnogórskich. Pod kierownictwem Wilhelma Błaszczyka, Sekcja Ochrony Zabytków Podziemnych SMZT rozpoczęła w marcu 1954. r. eksplorację podziemnych wyrobisk. Liderem tej grupy był Czesław Piernikarczyk, kontynuator rodzinnego pomysłu zbudowania Kopalni Pokazowej. Grupa

oceniła stan Sztolni Głębokiej Fryderyk jako względnie dobry, nie wymagający większych nakładów finansowych.

W związku z tym, iż uruchomienie Kopalni Zabytkowej wiązało się z koniecznością dużego wkładu finansowego, Czesław Piemikarczyk podjął decyzję, aby w pierwszej kolejności rozpocząć prace nad udostępnieniem fragmentu sztolni dla celów turystycznych. Opracowano wstępny projekt sztolni o długości ok 600 m, który nazwano Sztolnią Czarnego Pstrąga. Ustalono, iż trasa będzie znajdowała się pomiędzy dwoma szybami wentylacyjnymi o numerach 13 i 17. Ponieważ stan szybu nr 13 rozeznano w wigilię świąt Bożego Narodzenia, zaś szybu nr 17 w ostatni dzień roku 1956, nadano im nazwy „Ewa” i „Sylwester”.

W listopadzie 1954 r. Stowarzyszenie powołało zespół specjalistów w celu opracowania wstępnego projektu uruchomienia do zwiedzania Zabytkowej Kopalni Srebra. Na podstawie map górniczych zespół zaproponował trzy warianty podziemnych tras turystycznych, ale ostatecznie wybrano wariant w trójkącie między szybami: Anioł, Szczęść Boże i Żmija.

Prace nabrały jednak tempa dopiero po uruchomieniu Sztolni. Głównym inwestorem zostało wówczas Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, a nadzór nad robotami powierzono - sprawdzonemu przy uruchamianiu Sztolni - inż. Franciszkowi Garusowi. W celu koordynacji prac, opiniowania projektów i zapewnienia środków finansowych powołano w lipcu 1958 r. Społeczny Komitet Odbudowy Kopalni Zabytkowej. Rok później zatwierdzono projekt wstępny, który wykonał inż. architekt Rudolf Witwicki.

Równoległe z pracami własnych brygad Stowarzyszenia roboty wykonywane były przez inne branżowe przedsiębiorstwa, które od lutego 1960 r. rozpoczęły prace górniczo-porządkowe w wyrobiskach górniczych na podstawie dokumentacji technicznych i planu ruchu zatwierdzonego przez Okręgowy Urząd Górniczy w Bytomiu.

W 1967 r. tempo prac zostało gwałtownie zatrzymane w wyniku nagłego wyływu kurzawki (mieszanki wody z iłami), która z wielką siłą uderzyła w pracujących górników. W wyniku tego wypadku zmarł kierownik budowy inż. Franciszek Garus, człowiek związany od początku z odbudową Kopalni Zabytkowej. W wyniku tego wypadku prace zostały na pół roku zatrzymane. Równoległe z pracami prowadzonymi pod ziemią, prowadzone były roboty na powierzchni, które obejmowały powstanie takich obiektów, jak: budynek nadszymbia i muzeum, budynek maszyny wyciągowej, wieża szybowa, podstacja transformatorowa, magazyn smarów i olejów, kotłownia.

Zbliżała się 450. rocznica założenia Wolnego Górniczego Miasta Tarnowskie Góry. Dla uczczenia tego wydarzenia wyznaczono termin ukończenia robót i oddanie do ruchu Kopalni Zabytkowej na wrzesień 1976 r. Oficjalne otwarcie kopalni nastąpiło 5 września 1976 r.

Równoległe z uruchamianiem trasy Kopalni Zarząd SMZT powołał w październiku 1973 r. Społeczny Komitet Budowy Skansenu Maszyn Parowych i Kotłów. Idea zorganizowania takiego miejsca tuż przy budynku kopalni zrodziła się pod koniec lat 60. XX w. Zadecydowała o tym historia i tradycja miasta.

Eksponaty zaczęto gromadzić od 1971 r. Zamiarem Stowarzyszenia było wyeksponowanie starych maszyn parowych wszystkich typów, kopalnianych maszyn wyciągowych, napędów parowych do pomp i agregatów prądotwórczych, pojazdów o napędzie parowym oraz kotłów parowych różnych typów wielorakiego stosowania. W ciągu dwóch lat zgromadzono - aż 21 parowozów, 7 pomp i kotłów. Dziś Skansen liczy ponad 30 zabytkowych eksponatów. Obraz działalności Stowarzyszenia tworzą określone efekty i dokonania na przestrzeni kilkudziesięcioletniej pracy społecznej na rzecz miasta i regionu tarnogórskiego. W tym miejscu należy przytoczyć przede wszystkim te, które na trwałe wpisały się w jego historię. Dokonano rejestracji wszystkich obiektów zabytkowych na terenie miasta i okolic, opracowano wykaz stanu istniejącego oraz zniszczonych obiektów i budowli zabytkowych, opracowano i umieszczono na zabytkach tablice informacyjne i pamiątkowe.

Bezsporną jest wykonana praca na rzecz wpisu Kopalni rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach na listę światowego dziedzictwa UNESCO w 2017 r.

Pozytywny wizerunek, szczytne idee oraz społeczny charakter jednej z najstarszych i najbardziej zasłużonych organizacji pozarządowych w Polsce pozwala na symboliczne uhonorowanie jej działalności poprzez nadanie jej imieniem jednego z tarnogórskich rond.

Naczelnik
Wydziału Urbanistyki i Mienia

Bartosz Skawiński